

فرمانده معظم کل قوا: « علم را باید وصل کنیم به فناوری، فناوری را باید وصل کنیم به صنعت و صنعت را باید وصل کنیم به توسعه کشور » (۱/۰۱/۱۳۸۵).

ارائه الگوی مناسب نظام آموزشی و پژوهشی

(با تأکید بر دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی)

دکتر محمد شامحمدی (استادیار دانشگاه عالی دفاع ملی)

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۲۰

چکیده

این پژوهش با هدف ارائه الگوی مناسب آموزشی و پژوهشی برای دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع بر اساس نظریه ابتنائی انجام شد. پژوهش حاضر از نظر نوع تحقیق کاربردی - توسعه‌ای است و با رویکرد آمیخته اکتشافی و روش نظریه داده بنیاد (نظریه مبنایی) انجام شد. جامعه آماری در بخش منابع کتابخانه‌ای شامل کتب و مقالات مرتبط با نظریه ابتنائی و در بخش متخصصان، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های تهران با تعداد ۱۲۴ نفر می‌باشد. نمونه در بخش مطالعات کتابخانه‌ای بر اساس روش نمونه‌گیری تمام شماری (به علت تعداد کم منابع)، شامل تمام منابع موجود و در بخش متخصصان بر اساس قاعده رسیدن به حد اشباع ۱۷ نفر متخصص و برای بررسی اعتبار یافته‌ها با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای ۹۷ نفر نمونه انتخاب شدند. به منظور تدوین الگو از مصاحبه استفاده شد. نتایج نشان داد الگوی ارائه شده، الگویی است جامع، بومی و دین‌محور و ویژگی‌های عناصر اصلی آن یعنی اهداف محتوا، دانشجوی معرفت‌مدار ولایت‌مدار، اساتید، راهبردهای یاددهی یادگیری، راهبردهای ارزشیابی، خروجی و برون دادها و کیفیت فرایندهای پژوهشی تدوین شد. بر اساس نتایج پیشنهاد می‌گردد دفتر برنامه‌ریزی درسی، مرکز تحقیقات استراتژیک نظامی، دفتر توانمندسازی اعضای هیئت علمی و دفاعی و دفتر ارزشیابی و تضمین کیفیت در دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع دایر گردد و الگو به طور آزمایشی در یک دانشکده مورد اجرا و بررسی قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی، آموزش، پژوهش، الگو

مقدمه

عبد خدا بودن صبغه‌ای است که شئون مختلف زندگی انسان را به رنگ الهی مزین می‌سازد و کسب مقام عبودیت تنها در سایه تربیت صحیح محقق می‌شود (بهشتی، ۱۳۹۲). دستیابی به این رسالت بزرگ نیازمند نقشه‌ای است که در حوزه علوم تربیتی به آن برنامه درسی می‌گویند. برای جامعه‌ای که داعیه‌دار زمینه‌سازی ظهور و تحقق اسلام ناب محمدی است، ضروری و بلکه حیاتی است که نظام آموزشی و به تبع آن برنامه درسی در جهت تربیت دینی قرار گیرد تا با طراحی یک نظام آموزشی مبتنی بر نیازهای فردی و اجتماعی و آخرین دستاوردهای حوزه برنامه درسی، در جهت مطلوب حرکت کند (مرزوقی، جهانی، شیخ‌الاسلامی و دهقانی، ۱۳۹۸). نظام آموزش عالی جمهوری اسلامی ایران، به اقتضای تحولات زمانی و مکانی و شرایط موجود، برنامه‌های مختلفی را جهت دستیابی به توسعه تجربه کرد که آن‌ها نتوانستند موجب پیشرفت همه‌جانبه کشور منطبق با آرمان‌های متعالی انقلاب اسلامی شوند. در عین حال سابقه به‌کارگیری الگوهای غربی در ایران نشان می‌دهد که اجرای این الگوها، ناخواسته موجب مشکلات مختلف شده‌اند چراکه الگوهای غربی، نظام آموزشی ایرانی - اسلامی را با پیامدها و عوارضی مواجهه می‌کند که با تحولات بنیادین پس از انقلاب اسلامی و اهداف و آرمان‌های آن، همخوانی و هم‌سویی نداشتند (بهمن، جعفری نژاد و گلشنی، ۱۳۹۵). در نظام‌های آموزشی، جوامع بر اساس شرایط خاص خود، ویژگی‌های متمایزی از تربیت را درک کرده و با اتخاذ تصمیمات مختلف با استفاده از برنامه درسی به کنترل این فرآیند می‌پردازند (گوتورو، ۲۰۱۵). از سوی دیگر جهت‌گیری و هدایت نظام‌های آموزشی و مدار فلسفه مسلط اجتماعی آن جامعه است و نظام آموزشی باید، آرمان‌های جامعه، فلسفه مسلط اجتماعی و عقاید دینی را به عنوان مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر روح و کالبد نظام تربیتی در نظر بگیرد (یوسف‌زاده و شاه‌مرادی، ۱۳۹۷).

توسعه کمی دانشگاه‌ها بدون توجه به توسعه کیفی و عدم جذب دانش‌آموختگان بسیاری از رشته‌ها در بازار کار باعث بروز مشکل در سیستم آموزش عالی شده است که لزوم تحول در فرآیندهای دانشگاه را ضروری می‌سازد (باقری هشی، ابیلی، پورکریمی و نارنجی ثانی، ۱۳۹۹). اکثر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی با مأموریت‌های نظامی، دفاعی و امنیتی در پی راهبردها و الگوهای برای تربیت نیروی انسانی هستند (نظامی پور و برزگر لداری، ۱۳۹۳). مأموریت دانشگاه و

¹ Gutorov

پژوهشگاه عالی دفاع ملی بر سه محور مدیریت راهبردی، دفاع ملی و امنیت ملی استوار است. حساسیت جایگاه شغلی فارغ‌التحصیلان این دانشگاه، لزوم تربیت دانشجویانی برخوردار از نگرش و باورهای دینی و اعتقادی مستحکم را بیان می‌کند تا در موقعیت‌های حساس، با بصیرت و آگاهی تصمیمات مناسبی اتخاذ کنند. با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب که چراغ راه و منشور عملی نظام جمهوری اسلامی است، نظام اسلامی باید در ادامه مسیر خودسازی و جامعه سازی با استناد به منویات مقام معظم رهبری در حوزه گفتمان اسلامی و تربیت همه جانبه جوانان اقدام کند (ساوه درودی، ۱۴۰۰) که در این میان برخورداری از این نظریه بومی و دینی بسیار مهم می‌باشد.

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، با تکیه بر ارزش‌های والای دین مبین اسلام و بهره‌گیری از اوامر، رهنمودها، تدابیر و انتظارات رهبر معظم انقلاب اسلامی و فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی)، در میان برترین مراکز آموزشی و پژوهشی مشابه در سطح ملی، منطقه‌ای و جهان اسلام قرار گرفته و دانش‌آموختگان، استادان، پژوهشگران، مشاوران، و کارشناسان عالی این دانشگاه، صاحب نظر و قادر به انجام پژوهش و ارائه تحلیل‌های راهبردی، ایده، نقد و نظریه‌پردازی در حوزه‌های دفاعی، امنیتی، نظامی، انتظامی و مدیریتی، بوده و در چرخه تصمیم سازی و تصمیم گیری راهبردی در سازمان‌ها و نهادهای مربوطه و در سطح ملی نقش آفرین است. ماموریت دانشگاه آموزش علوم و مهارت‌های راهبردی در حوزه‌های دفاعی، امنیتی و مدیریتی به فرماندهان، مدیران، پژوهشگران، کارشناسان عالی و مدرسان سازمان‌ها و نهادهای نظامی و غیرنظامی جمهوری اسلامی ایران و همچنین دانشجویان اعزامی از کشورهای مسلمان، دوست و همسو، برای انجام مسئولیت‌های راهبردی و کمک به اداره مطلوب و کارآمد سازمان مربوطه است (پایگاه اطلاع رسانی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، ۱۴۰۰).

گسترش کمی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی از منظر دانشجوی، رشته‌های تحصیلی و پژوهشکده‌های مختلف نیازمند رشد کیفی و تدوین الگویی جامع و بومی است که بتواند با دارا بودن طرح و برنامه‌ای همه‌جانبه برای تربیت انسان‌ها تلاش کند و عدم الگو پردازی و استفاده از آن، می‌تواند حرکت یکپارچه دانشگاه را با چالش‌هایی همراه سازد. به نظر می‌رسد نظریه ابتدائی با توجه به رسالت‌های دانشگاه عالی دفاع ملی از مطلوبیت لازم برخوردار باشد؛ چراکه بر اساس آن معرفت دینی، تحت تأثیر ویژگی‌های پنج‌گانه طراحی پیام آموزشی و تعامل میان عناصر برنامه

درسی شکل می‌گیرد (رشاد، ۱۳۸۸). استفاده از این نظریه ابتدائی که کمتر مورد توجه پژوهشگران واقع شده، می‌تواند الگویی بومی، دینی، هنجاری و عملیاتی را برای دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی ارائه دهد. به طور خلاصه می‌توان گفت دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی باید علاوه بر بهره‌گیری از نظام آموزشی مناسب و برنامه‌ریزی درسی صحیح که استانداردهای پداگوژیک را با هنجارهای ملی، دینی و بومی همراه سازد، در بعد پژوهشی نیز باید ساختار سیستم خود را بر اساس نیازهای واقعی دانشگاه و جامعه طراحی و اجرا نماید. از سوی دیگر با توجه به ضعف در ادبیات پژوهشی جهت تدوین الگوی مناسب آموزشی و پژوهشی در دانشگاه عالی دفاع ملی، کم‌توجهی پژوهشگران نسبت به ظرفیت‌های نظریه ابتدائی در مسائل تربیت دینی و استفاده از آن در نظام آموزشی و تربیتی، همخوانی و قابلیت نظریه ابتدائی در تبدیل شدن به عنوان مبنای الگوی آموزشی و پژوهشی دانشگاه عالی دفاع ملی برای تربیت انسان‌های متعهد، معرفت‌مدار و ولایت‌مدار، سؤال و چالش اصلی این پژوهش را می‌توان به این شکل بیان کرد که الگوی مناسب آموزشی و پژوهشی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی بر اساس نظریه ابتدائی چیست؟

مبانی نظری و پیشینه‌شناسی تحقیق

باقری هشی، ابیلی، پورکریمی و نارنجی ثانی (۱۳۹۹) به این نتیجه رسیدند که باز مهندسی فرآیندها و زیر فرآیندهای آموزشی شناسایی شده مبتنی بر رویکرد سازمانی ناب موجب ارتقاء کیفیت ستانده‌های دانشگاه از طریق بهبود مستمر فرآیندها و رضایت ذی‌نفعان دانشگاه می‌شود. موسوی، فراستخواه، صالحی عمران و توفیقی (۱۳۹۷) به این نتیجه رسیدند که در مدل دانشگاه کارآفرین مقوله‌های عمده و هسته‌ای در قالب ابعاد شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها دسته بندی شده‌اند. سبحانی جوف (۱۳۹۶) به این نتیجه رسید ابعاد الگو شامل: شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای، شرایط میانجی، راهبردها، پیامدها می‌باشد. عربشاهی کریزی، موسوی، امیرخانی و قوامی (۱۳۹۲) در پژوهش خود مؤلفه‌های سازمان متعالی را در سه دسته ارتباط با خدا، ارتباط با دیگران و ارتباط با خود، تقسیم نمود. شکاری (۱۳۹۱) پنج عامل اصلی شامل رهبری، فرهنگ سازمانی، منابع انسانی، ساختار و فرایند و توجه به ذینفعان (محیط) از شاخص‌ها استخراج نمود. قشقایی زاده، محمدی و مسعودیان (۱۳۹۱) به این نتیجه رسیدند الگوی سلامت سازمانی بر اساس آموزه‌های دینی شامل مؤلفه‌های شفافیت، نظام پاداش عادلانه، حل مشکل، ارتباط سازنده،

رفتار حمایتی، هدفمندی، همبستگی، نوآوری، بهره‌وری از منابع، معنویت در کار و کیفیت‌گرایی بود.

تربیت دینی زمینه‌ساز هویت دینی و رشد متعادل دین‌داری می‌شود (یزدخواستی فرد، بابایی و کیانی، ۱۳۹۷). دین منبعی است که با نگاهی جامع به تمام ویژگی‌های و استعداد‌های انسان او را به بالاترین ارزش‌ها و کمالات رهنمون می‌سازد (طهماسب زاده شیخ‌لار و عظیم پور، ۱۳۹۸). در زمینه نظریه‌پردازی در حوزه تربیت اسلامی، تلاش‌هایی صورت گرفته است که می‌توان به نظریه‌های باقری (۱۳۸۵)، داوودی (۱۳۸۳)، مصباح یزدی (۱۳۹۰) و نظریه‌ی ابتدائی رشاد (۱۳۸۸) اشاره کرد که هر کدام از آن‌ها دارای نقاط ضعف و قوت خاصی می‌باشند (باغلی و غنوی، ۱۳۹۸).

در این پژوهش نظریه‌ی ابتدائی که توسط رشاد (۱۳۸۸) ارائه شده مورد توجه قرار می‌گیرد. به طور خلاصه نظریه‌ی ابتناء عبارت است از اینکه: معرفت دینی معرفت دینی حاصل فرایند تأثیر و تعامل پیوسته مبانی پنج‌گانه دین، به‌عنوان پیام الهی است (رشاد، ۱۳۸۸). نظریه‌ی ابتناء - علاوه بر کارکرد در تبیین تکون و تحول معرفت دینی - می‌تواند، به‌عنوان چارچوب نظری مناسبی، برای طراحی و تأسیس دستگاه تربیتی و آموزشی با ویژگی‌هایی همچون واقع‌گرایی، جامعیت، کامل بودن، اصالت، اعتبار، به‌روز بودن و کارآمد به کار رود (رشاد، ۱۳۸۹) که مبنا و راهنمای مناسبی برای تدوین یک الگو یا نظریه‌ی تربیت دینی در مؤسسات آموزشی و تربیتی باشد.

طبق اصل نخست، معرفت آدمی، برآیندی است که در فرایند تأثیر و تعامل عوامل متعدد معرفتی و غیرمعرفتی، خودآگاه و ناخودآگاه صورت می‌گیرد. معرفت دینی به عوامل بسیار زیادی مرتبط می‌باشد. همچنین فهم تربیت دینی به معنای تلقی شخصی و سطحی و دخالت دادن تفاسیر و برداشت‌های شخصی در مفهوم تربیت دینی نیست و باید با نگاهی عمیق به فهم اصولی چپستی معرفت دینی پرداخت. بر اساس اصل دوم، عوامل و عناصر تأثیرگذار در فرایند تکون معرفت، متکثر و متنوع‌اند: این عوامل به انواع گوناگونی تقسیم و طبقه‌بندی می‌شوند. همه‌ی عناصر ذاتی و شبه ذاتی مربوط و مرتبط به شناختگر (فراگیر) و شناخته (موضوع تربیت)، در ذیل این دو رکن طبقه‌بندی می‌شوند. به طور خلاصه در فرایند تربیت دینی، عناصر متعددی نقش دارند که می‌توان آن‌ها را به شکل عوامل مؤثر و مفید و عوامل مخل و مانع دست‌بندی کرد (رشاد، ۱۳۸۸).

اصل سوم مهم‌ترین اصل تشکیل‌دهنده‌ی نظریه است که بر اساس آن، دین که به عنوان پیام هدایت از سوی مبدأ هستی و حیات برای انسان است و مجموعه‌ای است مشتمل بر منظومه‌ای از گزاره‌ها و آموزه‌ها که، از سوی خداوند متعال از طرقتی خاص، به آدمیان، منتقل می‌گردد. فرایند پدیده‌ی پیام‌گزاری، دارای اضلاع پنج‌گانه‌ی پیام‌دهنده، پیام، پیام‌افزارها (وسایط و وسایل پیام)، قلمرو و متعلق پیام و پیام‌گیرنده است. از این اضلاع خمسه، به مبانی مصدر شناختی، دین شناختی، معرفت‌شناختی، قلمرو شناختی و مخاطب شناختی دین، تعبیر می‌شود (رشاد، ۱۳۹۵). بر اساس مبدأ مصدر شناختی، دین پیام الهی است که به انسان، ابلاغ گشته است و فهم آن در گرو شناخت و توجه به خصایص مصدر دین است. منظور از مبدأ مصدر شناختی معرفت دینی سرشت و صفات مصدر دین و تصور پیشینی آدمی از شارع و اوصاف او است، که فرایند دین فهمی و دین‌ورزی، تحت تأثیر آن صورت می‌پذیرد. مراد از مبدأ دین شناختی، احکام کلی و مسائل اصلی دین، از قبیل ماهیت، منشأ، زبان، غایت و قلمرو معرفت دینی است. از منظر مبدأ معرفت‌شناختی رابطه معرفتی عبد و رب، از مسیر مجاری مختلف صورت می‌بندد. بر اساس مبدأ قلمرو شناختی هندسه‌ی معرفتی دین و قلمروهای آن از سه حوزه عقاید، احکام و اخلاق شکل گرفته است و نشانگر آن است که دین دو قلمرو دیگر یعنی علم دینی و تربیت دینی را نیز در برمی‌گیرد. مبدأ مخاطب شناسی نظریه ابتنائی، بر فهم و شناخت مخاطب یا یادگیرنده به عنوان عنصر اساسی تعلیم و تربیت اشاره دارد. از نظر اسلام، بشر ذاتاً دو ساحتی یا دو بعدی است و توانایی‌ها و ناتوانی‌های معرفتی فراوانی دارد (رشاد، ۱۳۸۸). تأکید اصل مخاطب شناسی، توجه به تفاوت‌های فردی است که در رویکرد تربیتی اسلام از اهمیت والایی برخوردار است (کاوایانی و نوروزی، ۱۳۹۸).

محتوای اصل چهارم با فلسفه‌ی دین پیوستگی پیدا می‌کند. بر اساس اصل چهارم، در صورت به دست آوردن تلقی درست و جامع از ماهیت و مختصات مبانی و شناخت و استفاده از آن‌ها و تعامل مبانی و مؤلفه‌ها در فرایند تحقق دین و با پیشگیری از تأثیر متغیرهای نابحق دخیل، می‌توان به کشف صائب و جامع آموزه‌های دینی و شیوه‌ی اجرای کارآمد و روزآمد دین دست یافت.

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از نظر نوع تحقیق، کاربردی - توسعه‌ای است. از آنجایی که در این پژوهش به تبیین نظریه‌ی مبتنایی پرداخته می‌شود به توسعه نظری این نظریه کمک می‌کند و از سوی دیگر تحقیق حاضر به ارائه الگوی آموزشی - پژوهشی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی با رویکرد مبتنایی می‌پردازد، بر کاربرد یافته‌های پژوهش در میدان عمل پرداخته می‌شود؛ پژوهش حاضر از نظر نوع تحقیق توسعه‌ای است، زیرا علاوه بر تولید و توسعه دانش جدید به کاربرد یافته‌ها نیز در این زمینه نیز کمک می‌کند. برای جمع‌آوری اطلاعات از رویکرد پژوهش آمیخته اکتشافی^۱ و روش نظریه داده بنیاد (نظریه مبنایی) با شیوه سیستماتیک استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کتب و مقالات مرتبط با نظریه‌ی مبتنایی و اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های دولتی و نظامی استان تهران در گرایش‌های مختلف مرتبط با عنوان مقاله با تعداد ۱۲۴ نفر می‌باشد. نمونه پژوهش در بخش مطالعات کتابخانه‌ای بر اساس روش نمونه‌گیری تمام شماری (به علت تعداد کم منابع - یک کتاب نظریه‌ی مبتنایی و یک مقاله در این زمینه)، تمام منابع موجود بود. نمونه برای انجام مصاحبه بر اساس قاعده رسیدن به حد اشباع با ۱۷ نفر انتخاب شد و برای تأیید اعتبار یافته‌ها با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای و با استفاده از جدول تعیین حجم نمونه کرجسی - مورگان، ۹۷ نفر انتخاب شد.

روش گردآوری داده‌های مطالعات کتابخانه‌ای، تحلیل متنی و ابزار جمع‌آوری در این قسمت فیش‌برداری بود. بدین صورت که با مراجعه به منابع، اصول و تأکیدات نظریه‌ی مبتنایی استخراج و دسته‌بندی شد. بخش کیفی از مصاحبه با ۹ سؤال استفاده شد و از پرسشنامه محقق ساخته برای تأیید اعتبار الگو استفاده شد. این پرسشنامه شامل ابعاد اهداف (۱۰ سؤال)؛ ویژگی‌ها (۷ سؤال)؛ دانشجوی معرفت مدار (۹ سؤال)؛ دانشجوی ولایت مدار (۹ سؤال)؛ فرایندهای پژوهشی (۷ سؤال)؛ استاد (۱۹ سؤال)؛ محتوا (۷ سؤال)؛ راهبردهای یاددهی یادگیری (۶ سؤال)؛ راهبردهای ارزشیابی (۵ سؤال)؛ خروجی و برون داد (۱۴ سؤال) می‌باشد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌های مطالعات کتابخانه‌ای از روش‌های تحلیل متنی و توصیف و تفسیر مفهومی، برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه نیز از روش کدگذاری باز، محوری و

¹ Explorative Mixed Method

گزینشی استفاده شد و یافته‌های حاصل از پرسشنامه با استفاده از ضریب CVI^۱ روایی محتوا بررسی شد. برای تعیین اعتبار سؤالات مصاحبه از نظر متخصصان و اجماع درباره گویه‌ها و ویژگی‌های مستخرج استفاده شد. روایی پرسشنامه محقق ساخته با روایی محتوایی و روایی از نظر متخصصان تأیید شد و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد. اهداف (۰/۸۱)؛ ویژگی‌ها (۰/۸۶)؛ دانشجوی معرفت مدار (۰/۷۷)؛ دانشجوی ولایت مدار (۰/۸۱)؛ فرایندهای پژوهشی (۰/۸۰)؛ استاد (۰/۷۵)؛ محتوا (۰/۷۴)؛ راهبردهای یاددهی یادگیری (۰/۸۹)؛ راهبردهای ارزشیابی (۰/۹۰)؛ خروجی و برون داد (۰/۸۵) می باشد.

برای بررسی اعتبار نتایج حاصل از مطالعه مبانی نظری، از راهبرد بررسی همکار (شاکری و همکاران، ۱۳۹۷) استفاده شد و این یافته‌ها در اختیار دو پژوهشگر دیگر قرار گرفت. در بخش کیفی برای تأیید اعتبار یافته‌های مصاحبه از راهبردهای درگیری طولانی مدت و مشاهده مداوم، بازبینی توسط مشارکت‌کنندگان، مثلث سازی منابع داده‌ها^۱ و اعتبار پژوهشگر (طباطبایی، حسنی، مرتضوی و طباطبایی چهر، ۱۳۹۲) استفاده شد. درگیری طولانی مدت، یکی از اعمال مهم پژوهشگر در فرآیند تحقیق است که پژوهشگر در این زمینه به دلیل مطالعه مبانی نظری و درگیری با موضوع به مدت بیش از یک سال و نیم با موضوع کاملاً درگیر شد. راهبرد بازبینی توسط مشارکت‌کنندگان یک فرآیند کنترل کیفیت است که با مراجعه مجدد به مشارکت‌کنندگان جهت تأیید یافته‌های مطالعه تلاش شد بر اعتبار یافته‌ها افزوده شود. در مثلث سازی منابع داده‌ها استفاده از منابع متعدد داده‌ها در مطالعه پیرامون یک موضوع صورت می‌گیرد که در این پژوهش از دو جامعه آماری و منابع کتابخانه‌ای استفاده شد. در نهایت در راهبرد اعتبار پژوهشگر، به دلیل اینکه شخص پژوهشگر تمامی فرایندها مصاحبه و استخراج یافته‌ها را انجام می‌داد، با استفاده از نظر اساتید و متخصصان ناظر، تلاش شد کیفیت انجام پژوهش و جمع‌آوری داده‌ها افزایش یابد. در نهایت برای اعتبار سنجی الگو از ضریب CVI^۱ استفاده شد که یکی از کاربردهای این روش، نظرخواهی از متخصصان برای تأیید اعتبار الگوهای منتج از پژوهش است و حداقل روایی ۰/۶۲ مورد نیاز است (حاجی‌زاده و اصغری، ۱۳۹۰).

^۱ Data source triangulation

یافته‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها

الف: یافته‌های تحقیق

تعداد اعضای نمونه در دو بخش کیفی و کمی به ترتیب ۱۷ و ۹۷ نفر بودند. در بخش کیفی ۶ نفر از نمونه مورد مطالعه را زنان و ۱۱ نفر را مردان تشکیل می‌دهند. همچنین ۱۰ نفر (۵۸/۸۳) از متخصصان دارای مرتبه علمی استادیار، ۶ نفر (۳۵/۲۹) دارای مرتبه علمی دانشیار و ۱ نفر (۵/۸۸) دارای مرتبه علمی استاد می‌باشند. در بخش کمی ۱۶ نفر از نمونه مورد مطالعه را زنان و ۸۱ نفر را مردان تشکیل می‌دهند. همچنین ۶۷ نفر (۶۹/۰۷) از متخصصان دارای مرتبه علمی استادیار، ۲۸ نفر (۲۸/۸۸) دارای مرتبه علمی دانشیار و ۱ نفر (۲/۰۶) دارای مرتبه علمی استاد می‌باشند.

ب: تجزیه و تحلیل یافته‌ها

به منظور جلوگیری از اطاله کلام و با توجه به اینکه یافته‌های پژوهش حجم زیادی از مطالب را در برمی‌گیرد و همچنین اهمیت ذکر مراحل کدگذاری، در این بخش یافته‌ها فقط در قالب جدول بیان می‌شود و توضیح مربوط به یافته‌ها در بخش بحث و نتیجه‌گیری مورد تبیین واقع می‌شود.

- اهداف و ویژگی‌های موسسه دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی بر اساس نظریه ابتدائی چیست؟

جدول شماره ۱: اهداف و ویژگی‌های دانشگاه و پژوهشگاه دفاع ملی مبتنی بر نظریه ابتدائی

عنصر	ویژگی‌های انتخابی	کدگذاری (کدگذاری)	مصادق صاحب‌ها (کدهای باز)
	تربیت مدیران مؤمن، متعهد، متقی، معتقد به مبانی دینی و ارزش‌های اسلامی و انقلابی	ایمان، انقلابی، متعهد، ارزش‌های اخلاقی، ارزش‌های اسلامی	دانشگاه باید مدیرانی مؤمن و انقلابی تربیت کند (کد ۵). هدف تربیت افرادی پژوهشگر در حد و شأن نظام اسلامی باشد (کد ۱۲).
	پرورش انسان‌های خلاق و توانا در تولید علم، فناوری متناسب با مبانی و ارزش‌های	ابتکار، نوآوری، خلاق، مبتکر، تولید فناوری علم، علم	تولید علم یکی از هدف‌های اصلی، البته علم بومی مبتنی بر علم دینی، یعنی علمی که هم نیاز جامعه هست، بومیه و هم اسلامی (کد ۱۱)

	اسلامی، نیاز محوری	اسلامی و نیازهای جامعه	
این دانشگاه باید فعالیت‌های علمی و پژوهشی پژوهشگران رو انسجام بده و به مرکزی تبدیل شه که الگوی سایر مراکز باشه و هم هدایت کننده فعالیت‌های آن‌ها (کد ۱۵).	رهبری، مدیریت، پیشگامی جهت‌دهی، هدایت، فعالیت‌های پژوهشی، آموزشی،	مدیریت فعالیت‌های علمی بر اساس نیازهای نظام و جامعه به منظور جهت‌دهی و انسجام فعالیت‌های مراکز علمی نظامی	
دانشگاه باید در آموزش و پژوهش پیشگام باشه و به دنبال ارتباط با مراکز علمی نظامی باشه (کد ۸).	همکاری، تعامل، بین‌المللی سازی، کیفیت‌بخشی، ارتباط	همکاری با مراکز آموزشی و پژوهشی و نظامی به منظور ارتقای سطح کیفی فعالیت‌ها	
نهضت تولید علم مورد تأکید مقام معظم رهبری، باید به طور جدی در این دانشگاه ادامه پیدا کنه، علمی که بومی و مبتنی بر نیاز باشه (کد ۱۵).	تولید علم، علم بومی، نهضت تولید علم، علم دینی، چندبعدی.	مشارکت در نهضت تولید علم مبتنی بر مبانی اسلامی و نیازهای ملی در حوزه‌های دفاعی، امنیتی و نظامی و ...	
از اهداف، کاربردی کردن و اجرای یافته‌های پژوهشی باشه (کد ۱۴).	کاربست، عملیاتی کردن، عمل، کاربردی	کاربردی کردن دستاوردهای علمی و پژوهشی	اهداف
آموزش‌ها باید هم تخصصی و حرفه‌ای باشه هم عمومی، اکثر مراکز علمی تمرکزشون یا بر تخصص گرایي هست و بعضی‌ها هم فقط به آموزش‌های عمومی می‌پردازند باید به هر دو باهم توجه بشه (کد ۱).	تربیت تخصصی، عمومی . حرفه‌ای، شایستگی محور، آموزش تخصصی، آموزش مهارت‌ها	توانمندسازی و ارتقای شایستگی‌های عمومی، تخصصی و حرفه‌ای منابع انسانی	
اصلاح و پالایش برنامه‌ها باید مدنظر باشه (کد ۵). برنامه‌های دانشگاه توسط دفتر برنامه‌ریزی درسی مورد بررسی و اصلاح قرار بگیره (کد ۱۱).	پداگوژی، برنامه‌ریزی درسی، برنامه درسی، اصلاح برنامه، تدوین برنامه درسی،	اصلاح روش‌ها و برنامه‌های آموزشی و پژوهشی از طریق ایجاد دفتر برنامه‌ریزی درسی و تضمین کیفیت	
یکی از اهداف، تبیین ویژگی‌های حکومت اسلامی و انقلابی بر اساس آرمان‌های امام خمینی (ره)، مقام معظم رهبری و اسلام باشه (کد ۲).	حکمرانی و حکومت اسلامی، حکومت انقلابی، دیدگاه امام خمینی (ره)	نظریه‌پردازی درباره حکمرانی مبتنی بر دیدگاه اسلام، امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری.	

*****	*****	*****	ویژگی‌ها
نیاز محور یا تقاضامحوری	مبتنی بر نیاز، تقاضامحور، نیاز محور، اولویت‌ها	نقطه عطف این دانشگاه باید توجه به رویکرد تقاضامحوری باشد، یعنی کاملاً تقاضا و نیاز محور باشد (کد ۱۵)	
کاهش فاصله بین میدان نظر و عمل	کاربست، کاربردی بودن، عملیاتی کردن	دانشگاه دفاع می‌تونه دستاوردهای علمی را باید عملیاتی کنه (کد ۱۱)	
مأموریت‌گرا	رسالت، وظایف، مأموریت، تخصصی	باید مأموریت‌گرا باشد چون برای انجام این مأموریت‌ها ایجاد شده (کد ۵)	
دین‌محوری	معرفت محور، دینی، تربیت دینی، اسلامی	بر اساس نظریه ابتنائی، باید دانشگاه به مبانی اسلامی و تربیت دینی تأکید کنه (کد ۱۳)	
استفاده از ابزارهای نوین آموزشی برای بهبود کیفیت یادگیری و تکوین تربیت دینی دانشجویان	تکنولوژی آموزشی، ابزار آموزشی، رسانه آموزشی، فناوری‌های نوین،	فرمودید که به بحث ارتباطات توجه شده، در الگو هم باید این دانشگاه به سمت استفاده از ابزارها و فناوری‌های نوین حرکت کنه (کد ۱۲).	

● ویژگی‌های دانشجوی معرفت‌مدار بر اساس نظریه ابتنائی چیست؟

جدول شماره ۲: ویژگی‌های دانشجوی معرفت‌مدار دانشگاه و پژوهشگاه دفاع ملی مبتنی بر نظریه ابتنائی

عنصر	ویژگی‌های (کدگذاری انتخابی)	کدگذاری محوری	مصادق مصاحبه‌ها (کدهای باز)
دانشجوی معرفت‌مدار	مؤمن	با ایمان، مؤمن، باور قلبی به خدا	دانشجو باید مؤمن باشد و به خداوند متعال باور و ایمان قلبی داشته باشد (کد ۴)
	عادل	عدالت‌خواه عادل، منصف	عدالت و انصاف در حوزه علم و دانش از شروط اصلی برای یک دین‌پژوه و دین‌دار است (کد ۱۶).
	کنجکاو	جستجوگر، منتقد دانش، پرسشگر،	انسان با پرسیدن به معرفت میرسه و دانشجوی معرفت-مدار باید کنجکاو و طالب معرفت باشد (کد ۵)
	متقی	پرهیزگار، باتقوا،	دانشجویی که دنبال پرورش دینی هست باید ترس از

خدا و ناظر دیدن خدا رو داشته باشه (کد ۵)	خداترس	
کسب دانش مقوله فردی است و در طراحی نظام آموزشی توجه به تفاوت‌های فردی مهمه (کد ۹)	تفاوت‌های فردی، استعداد‌های ویژه	دارای ویژگی‌های منحصر به فرد
راه کسب دانش و عالم شدن راهی سخته و به رهروانی پر تلاش و با انرژی نیاز داره و باید این روحیه تلاش رو در جامعه بالا ببریم (کد ۱۲)	خستگی ناپذیر، کوشا، پرنرژی، پویا	تلاشگر
کسب معرفت با یک دوره دانشگاهی و مدرک به دست نییاد، یک فرایند بلند مدتی است که انسان‌های تشنه یادگیری در طول عمر خود به اون میرسن (کد ۷)	یادگیرنده، نیازمند یادگیری، دوستدار علم و دانش	یادگیرنده مادام‌العمر
اون چیزی که دانشگاه‌ها دنبال میکنن مدرک‌گرایی و تأکید بر یک سری محفوظات که کمکی به رشد علمی، معنوی و تخصصی فرد دانشجو نمیکنه (کد ۳).	تفکر و تأمل، یادگیری معنی‌دار، یادگیری عمیق،	تأکید بر شیوه‌های تأملی به جای حفظ و تکرار

● ویژگی‌های دانشجوی ولایت مدار بر اساس نظریه ایتنایی چیست؟

جدول شماره ۳: ویژگی‌های دانشجوی ولایت مدار دانشگاه و پژوهشگاه دفاع ملی مبتنی بر نظریه ایتنایی

عنصر	ویژگی‌های (کدگذاری انتخابی)	کدگذاری محوری	مصادق مصاحبه‌ها (کدهای باز)
دانشجوی ولایت مدار	حق‌طلبی و مبارزه با ظلم و ستم	حق، ظلم‌ستیزی عدم ذلت‌پذیری	یک دانشجوی ولایت مدار اول باید با ظلم و ستم در هرجایی مقابله کنه و طرفدار حق باشه (کد ۹)
	بصیرت	تدبیر، بصیرت	بصیرت کلیدواژه ارزشمند رهبری است که در بسیاری مکاتب تربیتی هم مدنظره (کد ۳).
	شناسایی وظایف و مسئولیت‌های نهادهای سیاسی	مسئولیت‌پذیری، آشنایی با مسئولیت‌ها، سازمان‌ها، نهادها	از کارکردهای دانشگاه دفاع باید آشنا کردن دانشجویان با مسئولیت‌های مختلف نهادهای سیاسی و اجتماعی خودشان باشد (کد ۳)
	دارای قدرت تفکر انتقادی	نقدپذیری، انتقاد، منتقد، خود انتقادی	نبود قدرت تفکر انتقادی یک آسیب مهمه که در صحبت‌های رهبری به این مورد اشاره شده (کد ۹).
	آزاداندیش	آزادی، آزادگی، آزادمنش	آزادی و آزادمنشی جوهر اساسی انسانه که در نظریه‌های تربیت اسلامی، ایتنایی است (کد ۱۲)
	مشارکت‌جو	شهروند، مشارکت، تعامل، گفتگو،	از منظر رهبری انقلاب جامعه به شهروندانی فعال نیاز داره بتونن باهم گفتگو کنن و کرسی‌های آزاداندیشی

ارتباط	که در دانشگاه‌ها تقویت بشه (کد ۱۰)		
توجه به استقلال و تمامیت ارضی	علاقه به وطن، دفاع از کشور، تمامیت ارضی	قانون اساسی رهبر عزیز همیشه نسبت به استقلال و حفظ تمامیت ارضی تأکید داشتند و دانشجو باید نیست به این موضوع حساس باشه (کد ۵)	
دارای قدرت تفکر و انتخاب	تصمیم‌گیری انتخابات، رأی	دانش‌آموخته ولایت مدار باید بتونه در لحظه حساس تصمیم بگیره و انتخاب کنه (کد ۳)	
قانون‌مدار	قانون‌گرایی، قانون‌گریزی، رانت، ضابطه	مشکل عدم تمکین بسیاری از مسئولین از قانون است و این در حالی است که مقام معظم رهبری بارها بر لزوم پایبندی به قانون سخن گفتن (کد ۹)	

- فرآیندهای پژوهشی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی بر اساس نظریه ابتنائی چگونه است؟

جدول شماره ۴: ویژگی‌های فرایندهای پژوهشی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی مبتنی بر نظریه

ابتنائی

عنصر	ویژگی‌های (کدگذاری انتخابی)	کدگذاری محوری	مصادیق مصاحبه‌ها (کدهای باز)
فرآیندهای پژوهشی	پژوهش برخاسته از نیاز جامعه	نیاز جامعه، نیاز سازمان، متنوع، پژوهش ضروری	آفت پژوهش‌ها عدم توجه به نیازهای سازمانی است (کد ۹). تیم پژوهشی باید اولویت‌هایی را تعیین کنه که نیاز جامعه را پوشش بده (کد ۱۱).
	پژوهش تقاضامحور	تدوین پژوهش مبتنی بر تقاضای سازمانهای مختلف	سازمانی که برای پژوهش‌های خودش ذی‌نفع و یا مصرف‌کننده داشته، موفقه و هرجایی که صرفاً به انجام پژوهش پرداخته، اثربخشی نداره (کد ۶).
	پژوهش مأموریت‌گرا	رسالت، هدف و مأموریت محور،	پژوهش‌ها باید در راستای مأموریت سازمان تعریف بشه (کد ۱۷)
	پژوهش‌های بنیادی دین‌محور به منظور تولید علم دینی	پژوهش بومی، پژوهش مبتنی بر معرفت دینی	روش‌های پژوهش و کسب معرفت در دیدگاه دینی و غیردینی متفاوت، در کنار پژوهش‌های کاربردی، باید به پژوهشی بنیادی توجه بشه (کد ۱۲)
	تأکید بر یکپارچه‌سازی	یکپارچگی، انسجام‌بخشی، تعامل	سازمان‌ها با مدیریت دانشگاه عالی و ایجاد یک سامانه، پژوهش‌ها رو به صورت منسجم تدوین و

فرایندهای پژوهشی	بین و درون‌سازمانی	اجرا کنند (کد ۱۵)
پژوهش‌های کاربردی	پژوهش عملیاتی، کاربردی، غیر نظری	در فرایندهای پژوهشی، مرکزی برای اجرا و عملیاتی کردن پژوهش‌ها ایجاد بشه (کد ۸)
تأکید بر رویکردهای انتقادی-رهایی‌بخش	پژوهش انتقادی، توجه به تفاوت‌ها، پژوهش کیفی	روش انتقادی می‌تواند کمک کنه تا علم دینی و کاربردی تولید بشه (کد ۳). رویه‌های پژوهشی باید با نگاه انتقادی، اصلاح شوند (کد ۱۹).

● استاد دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی بر اساس نظریه ابتنائی چه ویژگی‌هایی دارد؟

جدول شماره ۵: ویژگی‌های استاد مناسب دانشگاه و پژوهشگاه دفاع ملی مبتنی بر نظریه ابتنائی

عناصر	ویژگی‌های (کدگذاری انتخابی)	کدگذاری محوری	مصادیق مصاحبه‌ها (کدهای باز)
استاد	نظریه‌پرداز	متفکر، نظریه‌پرداز، تسلط به نظریه‌های تخصصی	استاد با کیفیت باید بره به سمت نظری پردازی و به نظریه‌های تخصصی رشته مسلط باشه، برای تولید علم صرف تدریس نمیتونه پاسخگو باشه (کد ۶)
	متدین	دین‌دار، دین‌باور، دوست دار دین، الگوی دینی	شرط لازم در دانشگاه دفاع ملی اینه که استاد دانشگاه الگوی کامل از یک فرد دین‌دار باشه که دین و ارزش‌های دینی رو به خوبی بشناسه (کد ۱۴)
	انقلابی	آرمان‌های انقلاب، علاقه به انقلاب، ارزش‌های انقلاب	استاد در جمهوری اسلامی باید به آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب و امام و رهبری معتقد باشه و این ارزش باید در اساتید این دانشگاه نهادینه شده باشه (کد ۱۱)
	محقق و مولد علم نافع	محقق، تولید کننده علم، پژوهشگر فکور	بر اساس مباحث نوین و همان‌طور دیدگاه ابتنائی، استاد باید تولیدکننده و کشف کننده علم اصیل باشه (کد ۷).
	مسئولیت‌پذیر در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی و ...	فعال سیاسی - اجتماعی، مسئولیت‌پذیر،	طبق فرمایشات مقام معظم رهبری اساتید باید با بصیرت، در عرصه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و سیاسی به ایفای نقش بپردازند (کد ۱۴)
	تولیدکننده محتوای آموزشی	تولید محتوا، خلق محتوا، تولید علم، ساخت دانش	بسیاری از اساتید از استفاده کننده محتوا هستن و تولید محتوایی صوت نمی‌گیرند، در دانشگاه دفاع و بر اساس نظریه ابتنائی باید استاد تولید کننده باشه (کد ۶).
	معتقد به نورانیت و قداست علم	تقدس علم، ارزشمندی دانش،	در دیداری که با مقام معظم رهبری داشتیم ایشان فضای دانشگاه رو محیطی مقدس خطاب می‌کردند (کد ۱۷)

آشنا با اصول ارتباط انسانی	تعامل، ارتباطات، ارتباط انسانی، گفتگو، عواطف	استاد انقلابی و مؤمن باید دانشجویها و جوانها را مثل بچه‌های خودش پرورش بده (کد ۱). باید تلاش شه اساتید با مبانی ارتباط انسانی آشنا بشن (کد ۴)
آشنا با روش‌های نوین تدریس	الگوهای یاددهی یادگیری، روش‌های نوین، روش تدریس.	ما در دانشگاه خودمون برای تمامی اساتید دوره روش تدریس برگزار می‌کنیم در دانشگاه دفاع هم باید کارگاه‌های الگوهای تدریس برگزار شه (کد ۲)
آشنایی با روش‌های نوین ارزشیابی	ارزشیابی، سنجش، ارزیابی، خود سنجی، آزمون	در بحث ارزشیابی و سنجش باید آموزش دید و در دانشگاه دفاع، مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت برای این موضوع مهم برنامه‌ریزی کنه (کد ۱۶)
توانایی جلب مشارکت در مباحث	مشارکت، درگیری، بحث کلاسی، دانشجوی یادگیرنده	باید دانش توسط دانشجو ساخته بشه که به مشارکت نیازه و بر اساس نظریه ابتدائی در تولید علم باید اساتید جلب مشارکت دانشجو رو مدنظر قرار بدن (کد ۱۳)
توانایی استفاده از ابزارهای نوین	فناوری، تکنولوژی، ابزار، رسانه، تکنولوژی آموزشی،	در عصر فعلی از مهارت‌های مهم برای اساتید، مهارت کار با ابزارها و فناوری‌های نوین هست که بتونه از این امکانات برای بهبود یادگیری استفاده کنه (کد ۱۶)
آشنایی با نظریه‌های روان‌شناسی تربیتی	روانشناسی تربیتی، اصول آموزش، نظریه‌های یادگیری	مدرس دانشگاه باید روانشناس باشه، البته روانشناس تربیتی، روانشناسی تربیتی اونقدر مهمه که به نظرم تمام مدرسان باید در این زمینه مطالعه کنن (کد ۵)
یادگیرنده مادام‌العمر	جستجوگر، دانش جو بودن، یادگیرنده	اگر استاد خودشو بی‌نیاز از یادگیری بدونه، به انتهای خط رسیده و شاهد زوال علمی خواهیم بود (کد ۳)
علاقه‌مند به موسسه و معتقد به آرمان‌های موسسه	پایبند به ارزش‌های موسسه، علاقه‌مند و متعهد به موسسه	تا من موسسه خودمو دوست نداشته باشم، برای پیش برد اهداف دانشگاه کاری نمی‌کنم که هیچ، بلکه مانع و عاملی هستم برای کند شدن حرکت (کد ۸)
الگوی اخلاقی و اجتماعی	الگو، نمونه کامل، اخلاق مدار، فعال اجتماعی	استاد باید الگوی فعالیت‌های مختلف علمی، اجتماعی و سیاسی باید باشد و می‌تواند با نقش الگویی خود دانشجو را انسانی دل‌بسته به کشور بار بیاورد (کد ۵).

● محتوای دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی بر اساس نظریه ابتدائی چه ویژگی‌هایی دارد؟

جدول شماره ۶: ویژگی‌های محتوای مناسب دانشگاه و پژوهشگاه دفاع ملی مبتنی بر نظریه ابتدائی

عناصر	ویژگی‌های (کدگذاری انتخابی)	کدگذاری محوری	مصادیق مصاحبه‌ها (کدهای باز)
محتوا	استفاده از مباحث چالش‌برانگیز و نیازمند گفت‌وگو	بحث‌برانگیز چالشی مشورتی، گفت‌وگو محور	محتوا نباید بر یک سری محفوظات و مطالب یک‌طرفه تأکید کند، محتوای مناسب برای تربیت همه‌جانبه مدیران آینده در دانشگاه دفاع ملی باید چالشی باشد (کد ۱۲).
	چندبعدی و چندگانه بودن	شفاهی، کتبی چندرسانه‌ای چند حسی	محتوی باید حواس مختلف رو درگیر کند و شفاهی، کتبی، رسمی، غیررسمی و چندرسانه‌ای باشد، وگرنه یادگیری معناداری محقق نمیشود (کد ۱۱)
	تعاملی	محتوای فعال تعاملی مشارکت‌ذی‌نفعان	محتوی در دانشگاه دفاع باید تعاملی و فعال نوشته بشود، یعنی در تدوین محتوا اساتید و دانشجویان دخالت داده بشوند (کد ۴).
	توجه به تضاد علایق	چندصدایی، انعکاس دیدگاه‌ها	گفت‌وگو نظریه‌ی ابتدائی بر تفاوت‌های فردی تأکید داشت و این نکته باید در تدوین محتوا مدنظر باشد (کد ۱۴).
	بومی و دینی	دانش بومی، دانش بر مبنای مبانی دینی و انقلابی	جایی که میتونی به نظریه‌ی ابتدائی عمل کنی همین محتواست، تفاوت تربیت غربی با اسلامی در بحث محتواست (کد ۸). باید محتوای بومی تهیه کنی (کد ۱۳)
	به‌روز و کاربردی	جدید، عملیاتی، کاربردی، قابلیت اجرایی داشتن،	اخیراً حرکت به سمت استفاده از محتواهای کاربردی و جدید بیشتر شده و این اقدام باید در دانشگاه دفاع بیشتر از سایر دانشگاه‌ها باشد (کد ۱۱).
	انتقادی	نقادانه، منتقد، تفکر انتقادی، حساسیت	محتوا باید به شکلی انتقادی نوشته بشود و مهارت‌های تفکر انتقادی را بین دانشجویان بهبود ببخشد (کد ۱۶).

راهبردهای یاددهی - یادگیری دانشگاه عالی دفاع بر اساس نظریه‌ی ابتدائی چه ویژگی‌هایی دارد؟ جدول شماره ۷: ویژگی‌های راهبردهای یاددهی یادگیری دانشگاه و پژوهشگاه دفاع ملی مبتنی بر نظریه‌ی ابتدائی

عناصر	ویژگی‌های (کدگذاری انتخابی)	کدگذاری محوری	مصادیق مصاحبه‌ها (کدهای باز)
	مشارکتی	اجتماعات یادگیری	راهبرد مناسب ایجاد معرفت دینی، اجتماعات یادگیری و روش‌های مشارکتی است (کد ۱۲).

یادگیرنده محور	فرد محور، دانشجو محور، روش‌های مبتنی بر نیاز یادگیرنده	مدرسان باید تلاش کنند از راهبردهای مبتنی بر دانشجو محوری یا یادگیرنده محور استفاده کنند تا فرصت‌های مناسب را برای اظهارنظر و خود اظهاری دانشجویان فراهم کنند (کد ۶).
روش‌های مبتنی بر خانواده الگوهای اجتماعی مانند روش محاکم قضایی	خانواده الگوهای اجتماعی، روش تدریس گروهی، روش محاکم قضایی	روش‌های فعال و مبتنی بر راهبردهای یادگیری اجتماعی مانند روش محاکم قضایی فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی دانشجویان مفید باشد (کد ۱۱).
روش گفت‌وگو و مذاکره	تدریس گفتگو محور، گفت‌وگو آموزشی، تعاملی	از روش‌های خوب برای یادگیری گفتگو محوری است. این دانشگاه و مدرسان آن باید گفت‌وگو را تقویت کنند (کد ۹).
راهبردهای یاددهی یادگیری فعال	یادگیرنده محوری، یادگیری عمیق، تدریس فعال، فعال بودن دانشجو	دانشجو باید فعال باشد و بار اصلی فعالیت یادگیری را به دوش بکشد که در بحث تکوین دانش هم مدنظر نظریه بود. در فرایند یادگیری روش علمی حل مسائل را باید یاد داد (کد ۲).
راهبردهای یاددهی یادگیری پودمانی	آموزش هدفمند، یادگیری در حد تسلط، آموزش مستقیم، اهداف رفتاری	در دانشگاه دفاع و در برخی از دروس که حالت عملی و مهارتی دارند همیشه از روش پودمانی هم استفاده کرد، یعنی نیازهای آموزشی تعیین و تحلیل شده و محتواها، روش‌ها، منابع آموزشی و شیوه‌های ارزشیابی مشخص می‌شوند (کد ۱۵)

راهبردهای یاددهی یادگیری

● راهبردهای ارزشیابی دانشگاه عالی دفاع ملی بر اساس نظریه ابتدائی چه ویژگی‌هایی دارد؟

جدول شماره ۸: ویژگی‌های راهبردهای ارزشیابی دانشگاه و پژوهشگاه دفاع ملی مبتنی بر نظریه ابتدائی

عناصر	ویژگی‌های (کدگذاری انتخابی)	کدگذاری محوری	مصادیق مصاحبه‌ها (کدهای باز)
ارزشیابی گروهی	ارزشیابی تیمی، عملکرد در گروه	ارزشیابی تیمی، عملکرد در گروه	ارزشیابی باید به شکل گروهی باشد و دانشجویان در در گروه ارزشیابی بشوند (کد ۵).
سنجش مستمر	سنجش، ارزیابی	سنجش، ارزیابی	برخی از اساتید متأسفانه تک‌بعدی و آزمون محورن،

چندبعدی، بررسی همه‌جانبه	آزمون محوری بدترین نوع ارزشیابی است و با عدالت آموزشی در منافاته (کد ۱۶).	راهبردهای ارزشیابی
خود سنجی، خود ارزشیابی، خود انتقادی، ارزیابی شخصی	اگر بتوانیم به تدریج به دانشجویان یاد بدیم خودشان را منصفانه قضاوت کنند خیلی از مشکلات حل می‌شود. شیوه حوزه‌های علمیه که بدون مراقب آزمون برگزار می‌کنن، میتونه نمونه خوبی باشه (کد ۱۱)	
دیگر ارزشیابی، ارزشیابی یک به یک	شیوه ارزشیابی خوب شیوه فرد با فرد هست که باعث میشه افراد قضاوت درست را یاد بگیرند و اطلاعات بهتری به منظور قضاوت فراهم میشه (کد ۱).	
ارزشیابی مستمر و ارزیابی مداوم و گام‌به‌گام	ارزشیابی رایج و معتبر و اصیل همچنان ارزشیابی تکوینی است البته به شرطی که مدرسی با مهارت این کار رو انجام بده (کد ۱۲).	
ارزشیابی الگوی داد، برون داد، فرایند، بافت.	فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی باید با یک الگوی ارزشیابی مثل الگوی سیپ الگویی بشه (کد ۱۰)	

• برون دادهای دانشگاه عالی دفاع ملی بر اساس نظریه ایتنایی چه ویژگی‌هایی دارند؟

جدول شماره ۹: ویژگی‌های خروجی و برون دادهای دانشگاه و پژوهشگاه دفاع ملی مبتنی بر نظریه ایتنایی

عنصر	ویژگی‌های (کدگذاری انتخابی)	کدگذاری محوری	مصادیق مصاحبه‌ها (کدهای باز)
خروجی و برون داد	مدیریت و اقدام جهادی	مرد عمل، جهادگر، پای کار، مدیر عمل‌گرا،	تلاش دانشگاه دفاع بر اساس نظریه ایتنایی باید تربیت و تحویل مدیرانی باشه که در عرصه مدیریت و کار خودشون جهادی عمل کنند (کد ۵).
	متخصص و کاردان	با دانش، متخصص، کار بلد، کاردان،	در کنار مسائل حرفه‌ای و اخلاقی باید خروجی این دانشگاه فردی متخصص باشه، وگرنه مسائل دینی و اخلاقی هم تحت الشعاع قرار می‌گیرد (کد ۱۱)
	خردورزی و عقلانیت	اهل تفکر، خردورز، عقل‌گرا،	تعقل از ضروریات یک دانشجو هست. برنامه درسی باید دانشجو رو به تفکر و عقلانیت سوق بده (کد ۱۳)

^۱ Context, input, process, product

پویا و بهروز	شاداب، بهروز خستگی ناپذیر،	پرانرژی و شاداب بودن از ویژگی‌های یک فرد مسلمان با روحیه انقلابی هست (کد ۹).
اخلاق مدار	اخلاق اسلامی، هنجارهای اخلاقی	در کنار تخصص، باید ارزشهای اخلاقی در دانشجویان درونی بشه و افرادی اخلاق مدار تربیت بشه (کد ۴).
یادگیرنده مادم العمر	یادگیرنده، کنجکاو، نیازمند آموزش، مطالعه	باید این باور در جامعه دانشگاهی ایجاد شود که اخذ مدرک دانشگاهی انتهای کار نیست و همیشه و همه جا فرد باید به دنبال یادگیری باشه (کد ۱۳).
باور قلبی به اسلام و انقلاب	معتقد به انقلاب و اسلام، ایمان به انقلاب، ارزش‌ها	دانشگاه دفاع برای تربیت دینی باید باور عمیق و قلبی و یقینی نسبت به انقلاب اسلامی رو در دانش‌آموختگانش نهادینه کنه (کد ۷)
فعال اجتماعی، سیاسی و فرهنگی	تأثیرگذار در عرصه فرهنگی، بینش سیاسی	مطالبه مقام معظم رهبری از همه دانشجویان و به خصوص دانشجویان دانشگاه‌های خاص، فعالیت اجتماعی و سیاسی است (کد ۷).
آگاه و با بصیرت	روشنفکر، آگاه آینده‌نگر، با بینش،	برای رسیدن به جامعه آگاه به دانش‌آموختگانی آگاه و فعال نیاز داره، آگاهی بصیرت و بینش میده (کد ۹).
ولایت مداری	ولایی، ولایت مدار، معتقد به ولایت فقیه	اعتقاد به ولایت فقیه و ولایت مداری از شروط اصلی پذیرش در دانشگاه عالی دفاع است و طبعاً خروجی این دانشگاه باید این ویژگی رو داشته باشه (کد ۶)
سرآمد در زمینه پژوهش و آموزش	پیشگام، الگوی دانشگاه سرآمد	دو رسالت اصلی دانشگاه یعنی آموزش و پژوهش در حد عالی صورت بگیره (کد ۲).
تولید و خلق دانش کاربردی	نظریه‌پردازی، تولید علم، نهضت تولید علم و دانش	دانشگاه باید محل تولید علم باشد دانشگاه دفاع با توجه به پتانسیل‌هایی که داره، نماد تولید دانش باشه و به نهضت تولید علم کمک کنه (کد ۱۶)
پیشگام در کاربست استانداردهای آموزشی	اهمیت آموزش، متخصصان، تربیتی	دانشگاه عالی در زمینه ایجاد مراکز تخصصی مرتبط با کیفیت بخشی برنامه درسی پیشگام بشه (کد ۸).
دانشگاه نسل پنجم	ارتباط با جامعه، ارتباط با صنعت، نوآور، پیشرو	آموزش عالی باید بره سمت دانشگاه نسل پنجم. یعنی نظام نوآوری دانش‌بنیان. به عبارتی اکوسیستم همکاری رقابتی برای مدیریت ایجاد دموکراسی دانش (کد ۱۳)

پس از جمع‌آوری و تحلیل نظرات متخصصان که به تفکیک سؤالات بیان شد. عناصر الگو از نظر متخصصان بررسی شد تا میزان توافق آن‌ها با مؤلفه‌های این الگو مشخص شود. بر اساس روش CVR حداقل توافق ۰/۶۲ مورد نیاز بود. این ضریب روایی محتوایی از ۱- تا ۱ متغیر است. هر چه این ضریب بزرگ‌تر باشد روایی الگو هم بیشتر است. ضریب صفر نشان‌دهنده این است که نیمی از داوران الگوی را مناسب تشخیص داده‌اند. ضریب ۱- حاکی از آن است که از نظر همه داوران، الگوی موردنظر غیرضروری است و باید کنار گذاشته شود. ضریب ۱ نیز نشان‌دهنده این است که همه داوران الگو را مناسب تشخیص داده‌اند. هر چه ضریب به ۱ نزدیک‌تر باشد، اعتبار الگو بیشتر است.

$Ne =$ تعداد داورانی که تکنیک را ضروری تشخیصی داده اند

$N =$ تعداد کل داوران

$$CVR = \frac{ne - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$$

پس از تحلیل داده‌ها، ویژگی یا مؤلفه به‌روز و همگام با آخرین یافته‌های علمی (۰/۵۸) در عنصر اهداف و ویژگی‌های دانشگاه، مؤلفه عدالت (۰/۶۰) در عنصر ویژگی‌های دانشجوی معرفت مدار و مؤلفه عالم بودن (۰/۶۱) در ویژگی استاد مطلوب مورد تأیید واقع نشد و از الگو حذف شد و الگو تدوین شد. در الگوی حاضر ویژگی‌های عناصر اصلی برنامه درسی و نظام آموزشی این دانشگاه مشخص شد.

شکل شماره ۱: الگوی مطلوب آموزشی پژوهشی، دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی بر اساس نظریه ابتنائی

نتیجه گیری و پیشنهاد

پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی مناسب آموزشی و پژوهشی برای دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع بر اساس نظریه ابتنائی انجام شد. تأکید پژوهش حاضر بر نظریه ابتنائی به عنوان مبنای الگو با دیدگاه و تأکیدات حمید زاده، ملکی و بهشتی (۱۳۹۵) و خالقی نژاد، ملکی و حکیم زاده (۱۳۹۴) که معتقد بودند مبنای برنامه درسی باید برگرفته از مبانی دینی و فرهنگی هر جامعه باشد همخوانی دارد. از آنجایی که جامعه ایران یک جامعه دینی است، مبانی الگو باید برگرفته از اصول و ارزش های دینی باشند که نظریه ابتنائی از این ویژگی های برخوردار بود.

نتایج نشان داد مهم‌ترین اهداف شامل تربیت مدیران و پژوهشگرانی مؤمن، متعهد، متقی، معتقد به مبانی دینی و ارزش‌های اسلامی و انقلابی در طراز جمهوری اسلامی ایران، پرورش انسان‌های خلاق و توانا در تولید علم، فناوری و نوآوری، متناسب با مبانی و ارزش‌های اسلامی و نیازهای جامعه، مدیریت پژوهش‌ها و فعالیت‌های علمی بر اساس نیازهای نظام و جامعه به منظور جهت‌دهی و انسجام فعالیت‌های مراکز علمی نظامی، همکاری با مراکز آموزشی و پژوهشی، علمی و نظامی به منظور ارتقای سطح کیفی فعالیت‌ها، مشارکت در نهضت تولید علم مبتنی بر مبانی اسلامی و نیازهای ملی در حوزه‌های دفاعی، امنیتی و نظامی و ...، کاربردی کردن دستاوردهای علمی و پژوهشی، توانمندسازی و ارتقای شایستگی‌های عمومی، تخصصی و حرفه‌ای منابع انسانی، نظریه‌پردازی درباره حکمرانی مبتنی بر دیدگاه اسلام، امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری می‌باشد. مهم‌ترین ویژگی‌های این از نظر متخصصان شامل توجه به برنامه درسی پنهان، نیاز محور یا تقاضامحوری، کاهش فاصله بین میدان نظر و عمل، مأموریت‌گرا، دین‌محوری، استفاده از ابزارهای نوین آموزشی برای بهبود کیفیت یادگیری و تکوین تربیت دینی دانشجویان است. یافته‌های این بعد از مدل با تأکیدات نظریه‌ی مبتنایی (رشاد، ۱۳۸۸) همخوانی و مطابقت دارد. در تبیین یافته حاضر باید گفت که دانشگاه حکمت بنیان دفاع ملی باید بخش مهمی از اهداف خود را معطوف به تربیت بعد دینی، انقلابی و اخلاقی دانشجویان خود کند. بخشی از نتایج پژوهش خرمشاد و منصوری (۱۳۹۹) نیز در تبیین اندیشه‌های مقام معظم رهبری برای هدایت جوانان، با یافته‌های پژوهش حاضر همخوانی دارد و دانشگاه مأموریت‌گرای دفاع ملی باید به هر دو بعد تخصص و تعهد در کنار هم توجه کند. اهداف بیان شده در این پژوهش با جامعیت به دنبال توجه به بعد تخصصی، علمی و دانشی دانشجویان و دانشگاه است و درصدد است تا دانشجوی، استاد و فعالیت‌های دانشگاه را در بالاترین کیفیت علمی و تخصصی مدنظر قرار دهد. یکی از رسالت‌های اصلی دانشگاه در عصر فعلی، هدف‌گذاری در بعد فعالیت‌های پژوهشی است که این مورد در دانشگاه عالی دفاع ملی که از پتانسیل دانشجویان و پژوهشگران برخوردار است، حائز اهمیت است چراکه پژوهش راهی برای تعالی و تمایز کشورها می‌باشد و اهمیت دادن به امر پژوهش در هر کشور سبب توسعه و پیشرفت شده و استقلال واقعی را برای آن کشور به ارمغان می‌آورد (حکاک، حزنی، مروتی و اخلاقی، ۱۳۹۷). از سوی دیگر باید توجه

داشت که پژوهش در دانشگاه عالی دفاع با توجه به نوع مأموریت و فعالیت‌های این دانشگاه باید با حساسیت و دقت و رعایت مسائل امنیتی و نظامی عجین شده و باید بر تولید علم و هدایت فرایندهای پژوهشی به عنوان یک منبع مهم برای تولید علم بومی و کاربردی توجه نمود. توجه به کیفیت آموزش نیز به خوبی در اهداف این دانشگاه مدنظر قرار گرفته است. به‌زعم بسیاری از متخصصان، آموزش رسالت اصلی دانشگاه می‌باشد و ارائه تدریس با کیفیت از اهمیت خاصی برخوردار است و باید مراکز تدریس و یادگیری در دانشگاه ایجاد گردد (کلباسی و نصر، ۱۳۹۰).

نتایج نشان داد ویژگی‌های دانشجوی معرفت مدار شامل مؤمن بودن، کنجکاوی، متقی، دارای ویژگی‌های منحصربه‌فرد، تلاشگر، یادگیرنده مادام‌العمر، آمر به معروف و ناهی از منکر و تأکید بر شیوه‌های تأملی به جای رویکردهای حفظ و تکرار در کسب معرفت می‌باشد. این یافته با نتایج پژوهش برزگر بفرویی، رحیمی و برزگر بفرویی (۱۳۹۴) و پژوهش کلهر و گلنار (۱۳۹۶) همخوانی دارد. در تبیین یافته حاضر می‌توان گفت کسب معرفت و دانش به مجموعه‌ای از عوامل فردی، اجتماعی بستگی دارد و عواملی مانند روحیه، میل یادگیری، تلاش و کوشش برای کسب معرفت و محیط پیرامونی در آن فرایند می‌توانند به عنوان عامل مؤثر یا مانع که در نظریه ابتنائی نیز بر شناسایی عوامل مؤثر و مزاحم تأکید شده، عمل کنند. باورهای معرفت‌شناختی افراد می‌تواند در بهبود کیفیت کسب دانش مؤثر بوده و در انتخاب اهداف انگیزشی و متعاقباً نوع راهبردهای یادگیری نقش دارند و بدین ترتیب بر پیشرفت تحصیلی نیز تأثیر بگذارند. آموزش می‌تواند یادگیرندگان را متحول کند و برای چنین امری باید به جای تأکید بر معلومات و یادگیری طوطی‌وار، پرورش مهارت‌های تفکر را مبنا قرار داد (محبوب، تنهایی، مالک پور و احمدی، ۱۳۹۹) و فراگیر به عنوان یادگیرنده فعال به فهم و درک مطالب بپردازد.

ویژگی‌های دانشجوی ولایت مدار شامل مشارکت‌جویی، حق‌طلبی و مبارزه با ظلم و ستم، بصیرت، مسئولیت‌پذیری، شناسایی وظایف و مسئولیت‌های نهادهای سیاسی، دارای قدرت تفکر انتقادی، آزاداندیش، توجه به استقلال و تمامیت ارضی، دارای قدرت تفکر و انتخاب و در نهایت قانون مداری می‌باشد. یافته پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های نصیری (۱۳۹۲)، یاری قلی و

ضرغامی (۱۳۹۳) و سلحشوری، یداللهی فر و خنکدار طارسی (۱۳۹۱) همخوانی دارد. در تبیین یافته حاضر می‌توان گفت که دانشجو باید آراسته به خصایص و ویژگی‌های یک فرد انقلابی باشد که ارزش‌های انقلاب برای وی ارزش تلقی می‌گردند. آرمان‌ها و اهداف مدنظر مقام معظم رهبری و امام خمینی (ره) و آرمان‌های انقلاب اسلامی تا حدودی با اهداف مدنظر نظریه‌پردازان حوزه تربیت سیاسی همپوشانی دارد. اندیشمندان بر این باورند که مؤسسات آموزشی باید مکان‌هایی راهبردی برای توجه به مسائل اجتماعی و سیاسی در نظر گرفته شوند که در آن فراگیران به عنوان شهروندان فعال تربیت شوند (یوسف‌زاده و شاه‌مرادی، ۱۳۸۹). ژيرو (۲۰۱۷) معتقد است که در مؤسسات آموزشی یکی از مسائل مهم و مورد غفلت واقع شده موضوع عدالت و توجه به ارزش‌ها است که در الگوی پیشنهادی نیز به مقوله عدالت و ارزش‌های اجتماعی اشاره شده است.

ویژگی‌های فرایندهای پژوهشی شامل پژوهش برخاسته از نیاز جامعه، پژوهش تقاضامحور، پژوهش مأموریت‌گرا، پژوهش‌های بنیادی دین‌محور، تأکید بر یکپارچه‌سازی فرایندهای پژوهشی در درون و بیرون سازمان، تأکید بر پژوهش‌های کاربردی و رویکردهای انتقادی - رهایی‌بخش می‌باشد. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش گلمکانی، نبوی و احمدپور (۱۳۹۲)، پژوهش متحدی (۱۳۸۹)، پژوهش صفایی (۱۳۸۸)، هنری، قانی، حامید، بکر (۲۰۲۰)، فورد، مک نالی و فورد^۲ (۲۰۱۷) همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که از آنجایی که از اهداف اصلی دانشگاه عالی دفاع ملی، انجام پژوهش‌ها و فعالیت‌های علمی متناسب با نیاز و مأموریت دانشگاه است، باید در فرایند طراحی، تدوین و اجرای فعالیت‌های پژوهشی، دیدگاه انتقادی رهایی‌بخش حاکم باشد تا از انجام فعالیت‌هایی که کمکی به تولید علم کاربردی و مورد نیاز کمک نمی‌کنند، جلوگیری شود. از آسیب‌های آموزش عالی، انجام پژوهش برای انتشار نتایج می‌باشد (گلمکانی، نبوی و احمدپور، ۱۳۹۲) که چرخه معیوب انتشار را بدون استفاده از نتایج پژوهش ترویج می‌دهد. با انجام پژوهش‌های مأموریت‌گرا و تقاضامحور و همچنین ایجاد سامانه یکپارچه‌سازی فرایندهای پژوهشی، چالش انجام پژوهش‌های بدون کاربرد تا حد بسیار زیادی

1. Henry, Ghani, Hamid & Bakar
2. Ford, McNally & Ford

رفع خواهد شد.

بر اساس نتایج ویژگی‌های اساتید شامل: نظریه‌پرداز، متدین، انقلابی، محقق و مولد علم نافع، عدالت‌خواه و آزاداندیش، مسئولیت‌پذیر در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، تولیدکننده محتوای آموزشی منطبق بر دین، معتقد به نورانیت و قداست علم، آشنا با اصول ارتباط انسانی، آشنا با روش‌های نوین تدریس، آشنایی با روش‌های نوین ارزشیابی، توانایی استفاده از ابزارهای نوین، به‌روز و منعطف، آشنایی با نظریه‌های روانشناسی تربیتی، یادگیرنده مادام‌العمر، علاقه‌مند به موسسه و معتقد به آرمان‌های موسسه و الگوی اخلاقی و اجتماعی می‌باشد. این یافته از پژوهش با تأکیدات نظریه‌ای مبتنی در زمینه تربیت دینی و توجه به نقش شناسا و شناساگر یا همان مخاطب و استاد همخوانی داشته و با نتایج پژوهش یزدخواستی فرد، بابایی و کیانی (۱۳۹۷) و محمودی (۱۳۹۶) هم‌خوانی دارد. در تبیین یافته حاضر می‌توان گفت ویژگی‌های مختلف شخصیتی، اخلاقی و علمی استادان در تربیت دانشجویان تأثیرات مهمی دارد و انتظار می‌رود اساتید در جهت افزایش سطح توانایی و مهارت‌های خود به عنوان الگو، تلاش کنند. از مهارت‌های اساسی اساتید آشنایی با اصول روانشناسی تربیتی است که به اساتید در فهم پیچیدگی‌های تدریس و شناخت مخاطب کمک می‌کند. همچنین اساتید باید در زمینه فنون تدریس، روش‌های ارزشیابی و روش‌های مدیریت کلاس پ از مهارت و توانمندی برخوردار باشند. بر این اساس از مهارت‌های ضروری، برخوردار از مجموعه مهارت‌های تدریس، مهارت‌های اخلاقی و تسلط علمی می‌باشد که بر فرایند یاددهی و یادگیری دانشجویان تأثیر می‌گذارد (صیامیان و همکاران، ۱۳۹۱).

نتایج نشان داد ویژگی‌های محتوای برنامه درسی شامل: استفاده از مباحث چالش‌برانگیز و نیازمند گفتمان، چندبعدی و چندگانه بودن، تعاملی، توجه به تضاد علائق، به‌روز و کاربردی، انتقادی، بومی و دینی می‌باشد. این یافته با نتیجه پژوهش یوسف زاده (۱۳۹۶) و رضوی (۱۳۸۹) همخوانی دارد. محتوا می‌تواند با تلفیق مفاهیم تخصصی با مباحث روز جامعه، ضمن کمک به یادگیری عمیق‌تر، به تقویت مهارت‌های مورد نظر الگو، کمک کند. برای تدوین و نگارش محتوا باید از متخصصان موضوعی، متخصصان حوزه‌های مختلف تعلیم و تربیت و متخصصان حوزه

طراحی و گرافیک استفاده شود تا محتوا کیفیت مناسب در اختیار دانشجویان قرار گیرد. بر اساس نتایج راهبردهای یاددهی یادگیری شامل راهبردهای مشارکتی، یادگیرنده محور، روش‌های مبتنی بر خانواده الگوهای اجتماعی مانند روش محاکم قضایی، روش گفتمان و مذاکره، راهبردهای یاددهی یادگیری فعال و در نهایت راهبردهای یاددهی یادگیری پودمانی باشد. این یافته با نتایج پژوهش نصیری (۱۳۹۲) و رضوی (۱۳۸۹)، یو (۲۰۱۳) و لی (۲۰۱۷) که بر تدریس گفت‌وگو محور و گفتمان محور و راهبردهای فعال و مشارکتی تأکید دارند، همخوانی دارد. در این زمینه روش‌های گفتگو محور و مشارکتی از پتانسیل بالایی برای تعمیق بخشید به دانش، نگرش و مهارت‌های فراگیران برخوردار هستند و برای تحقق اهداف باید از راهبردهای متنوع بر اساس تفاوت‌های فردی دانشجویان که در نظریه ابتهائی نیز بدان تأکید شد، استفاده کرد.

راهبردهای ارزشیابی شامل ارزشیابی گروهی، سنجش مستمر، خود ارزشیابی، هم ارزشیابی، ارزشیابی تکوینی، استفاده از الگوی ارزشیابی سیپ است. این یافته با نتایج پژوهش رضوی (۱۳۸۹) همخوانی دارد. در تبیین یافته می‌توان گفت باید راهبردهای مورد استفاده در عناصر تأثیرگذار فرایند تعلیم و تربیت نیز در راستای اهداف باشد. استفاده از راهبردهای ارزشیابی گروهی، خود ارزشیابی و ارزشیابی تکوینی گامی است جهت تحقق عدالت آموزشی و به دانشجویان این باور را القا می‌کند که نظام آموزشی به دانشجو به عنوان فردی نخبه، یادگیرنده و ارزشمند توجه می‌کند و انتظار دارد که دانشجو نیز با اعتماد متقابل به سمت اهداف مدنظر حرکت کند. خود ارزشیابی موجب افزایش تعهد فردی فراگیران می‌شود (یاری قلی و ضرغامی، ۱۳۹۳). همچنین باید فعالیت‌های دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی با استفاده از الگوی ارزشیابی سیپ مورد ارزشیابی واقع شود.

خروجی‌های دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی افرادی هستند که دارای ویژگی‌های مدیریت و اقدام جهادی، متخصص و کاردان، خردورزی و عقلانیت، پویا و به‌روز، اخلاق مدار، یادگیرنده مادام‌العمر، باور قلبی به اسلام و انقلاب، فعال اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، آگاه و با بصیرت، ولایت مداری بوده و دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی باید از ویژگی‌هایی همچون سرآمد بودن در زمینه پژوهش و آموزش، تولید و خلق دانش کاربردی، حرکت به سمت دانشگاه

نسل پنجم و در نهایت پیشگام در تدوین و کاربست استانداردهای آموزشی برخوردار باشد. این نتایج منطبق بر اصول و تأکیدات نظریه ابتنائی مبنی بر تربیت انسان‌های معرفت مدار و تکوین تربیت دینی آن‌ها بوده و با نتایج پژوهش نبی پور (۱۳۹۹). مبنی بر حرکت دانشگاه‌ها به سمت دانشگاه نسل پنجم همخوانی دارد. در این الگو در کنار ویژگی‌های علمی و اخلاقی و معرفتی دانش‌آموختگان به پیشگامی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی در تولید علم و سرآمد بودن تأکید شد که در واقع از انتظارات اصلی مقام معظم رهبری از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و به طور خاص دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی است. انتظار می‌رود که این موسسه از نظر رعایت استانداردها و انجام با کیفیت فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی پیشگام سایر مؤسسات باشد. تأکید روزافزون بر کیفیت آموزشی، تأکید بر یادگیری فعال و یادگیری مهارت‌های جدید از جمله چالش‌های آموزش دانشگاهی هستند موجب ایجاد مراکز توسعه آموزش در دانشگاه‌های کشورهای توسعه‌یافته شده‌اند (کلباسی و نصر، ۱۳۹۰) و تجارب دانشگاه‌های موفق خارجی و داخلی شاهدهی است بر این ادعا که باید هسته مرکزی دانشگاه را آموزش با کیفیت شکل دهد.

در نهایت باید گفت الگوی پیشنهادی الگویی است جامع، بومی و دین‌محور که برای تربیت دانشجویان این دانشگاه و بهبود کیفیت فرایندهای آموزشی، خدماتی و پژوهشی می‌تواند مفید باشد. الگوی حاضر به دنبال توجه به تمامی عناصر تأثیرگذار و ضروری در فرایند تربیت بود و با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌گردد دفتر برنامه‌ریزی درسی، مرکز تحقیقات استراتژیک نظامی، دفتر توانمندسازی اعضای هیئت‌علمی و دفاعی و دفتر ارزشیابی و تضمین کیفیت در دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع دایر گردد. تدوین و تصویب نیازهای پژوهشی در کمیته تخصصی، برگزاری دوره‌های آموزش‌های ضمن خدمت بر اساس نیازهای اساتید و تشکیل تیم تدوین محتوا از مهم‌ترین پیشنهادهای اجرایی پژوهش حاضر است.

منابع

الف- فارسی

- امام خامنه‌ای (مدظله)، مجموعه بیانات، قابل دسترسی در: www.Khamenei.ir
- باغگلی، حسین و غنوی، امیر. (۱۳۹۸). نقد نظریه تربیت اسلامی «نگاهی دوباره به تربیت اسلامی» در بوته نقد. *فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی*، ۲۷(۴۳)، ۵-۲۶.
- باقری هشی، مهدی، ابیلی، خدایار، پورکریمی، جواد، نارنجی ثانی، فاطمه. (۱۳۹۹). ارائه مدل مفهومی بازمهندسی فرآیندهای آموزشی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی بر اساس رویکرد سازمانی ناب (مورد: دانشگاه عالی دفاع ملی). *مطالعات دفاعی استراتژیک*، ۱۸(۸۰)، ۳۵۳-۳۷۴.
- برزگر بفرویی، مهدی؛ رحیمی، مهدی و برزگر بفرویی، کاظم. (۱۳۹۴). رابطه‌ی بین باورهای معرفت‌شناختی و خودکارآمدی تحصیلی دانشجوی- معلمان. *پویش در آموزش علوم تربیتی و مشاور*. ۱۳۹۴(۱): ۴۳-۴۸.
- بهشتی، سعید (۱۳۹۲). نگاهی به شماری از آموزه‌های فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی در سخنان همیشه ماندگار سالار شهیدان، امام حسین علیه‌السلام. *پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی*، ۲۱(۱۸): ۵-۹.
- بهمن، شعیب؛ جعفری‌نژاد، مسعود و گلشنی، علیرضا. (۱۳۹۵). ضرورت‌های تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از منظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. *پژوهش‌های انقلاب اسلامی*، ۵(۱۹)، ۱۰۷-۱۲۹.
- حاجی‌زاده، ابراهیم. اصغری، محمد (۱۳۹۰). *روش‌های و تحلیل‌های آماری با نگاه به روش تحقیق در علوم زیستی و بهداشتی*. جهاد دانشگاهی. چاپ اول.
- حکاک، محمد؛ حزنی، سید علی؛ مروتی، حمید و اخلاقی، طاهره. (۱۳۹۷). پژوهش عارضه‌یابی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی گیلان. *پژوهش در آموزش علوم پزشکی*. ۱۰(۲): ۴۶-۵۷.

- حمید زاده، محمدصادق؛ ملکی، حسن؛ بهشتی، سعید (۱۳۹۵). مبانی قرآنی معرفت‌شناسی برنامه‌ی درسی تربیت سیاسی. *مجله پژوهش‌های سیاست اسلامی*، ۴(۹)؛ ۴۹-۷۴.
- خالقی نژاد، سید علی؛ ملکی، حسن و حکیم زاده، رضوان (۱۳۹۴). نقد دیدگاه پست‌مدرنیسم در برنامه درسی با شاخص‌های مبانی فلسفی تربیت اسلامی. *پژوهش‌های کیفی در برنامه درسی*؛ ۱(۱): ۶۰-۴۱.
- خرمشاد، محمد باقر و منصوری، عزیز. (۱۳۹۸). ارائه الگوی راهبردی اداره امور جوانان بر اساس گفتمان ولایت فقیه، قانون اساسی و تجارب جمهوری اسلامی ایران. *مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی*. ۳(۱۰): ۳۳۱-۳۵۹.
- رشاد، علی‌اکبر (۱۳۸۹). *نظریه‌ی ابتناء، برساختگی تکون و تطور معرفت دینی بر تأثیر متداوم مبادی خمسه*. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- رشاد، علی‌اکبر. (۱۳۸۸). نظریه ابتناء؛ برساختگی تکون و تطور معرفت دینی بر تأثیر تعامل متناوب متداوم مبادی خمسه. *قیسات*، ۱۴(۵۲)، ۵-۲۸.
- رشاد، علی‌اکبر. (۱۳۹۵). مبادی دخیل در تکوین و تطور معرفت دینی. *قیسات*، ۱۴(۵۳)، ۳۶-۵.
- رضوی، عباس (۱۳۸۹)، *طراحی الگوی برنامه‌ریزی درسی در خصوص تربیت سیاسی دوره ابتدایی*، رساله دکتری، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی
- ساوه درودی، مصطفی. (۱۴۰۰). بیانیه گام دوم در دو حرکت (شناخت تهدیدات - مقابله با تهدیدات). *مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی*، ۱۱(۴۲)، ۲۲۱-۲۴۶.
- شاکری، محسن؛ اکبری، زهرا و هوشی السادات، سید علیرضا. (۱۳۹۷). تدوین الگوی دانشگاه اسلامی در دیدگاه مقام معظم رهبری بر اساس نظریه داده بنیاد. *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، ۸(۲۹)، ۴۸۱-۵۰۰.
- صیامیان، حسن؛ بالاغفاری، آزیتا؛ علیگلبندی، کبری؛ رضائزاد، سیده فرشته؛ شریفی نیک،

مریم؛ شهرابی، افسانه و قاضی زاده، زینب. (۱۳۹۱). ویژگی های یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان. *مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران (نامه دانشگاه)*. ۲۲ (۹۶): ۱۱۳-۱۶.

▪ طباطبایی، امیر؛ حسنی، پرخیده؛ مرتضوی، حامد و طباطبایی چهر، محبوبه. (۱۳۹۲). راهبردهایی برای ارتقاء دقت علمی در تحقیقات کیفی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی*. ۵ (۳): ۶۷۰-۶۶۳.

▪ طهماسب زاده شیخلار داود و عظیم پور، احسان. (۱۳۹۸). آزمون ساختار عاملی و سنجش همسانی درونی پرسشنامه عوامل آموزشی مؤثر بر تربیت دینی دانش‌آموزان. *مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی*. ۴ (۱): ۶۵-۸۶.

▪ عربشاهی کریزی، احمد، موسوی، محمد، امیرخانی، امیرحسین، قوامی، سید صمصام‌الدین. (۱۳۹۲). ارائه الگوی تعالی سازمانی متناسب با دانشگاه اسلامی بر اساس قرآن کریم و نهج‌البلاغه. *مدیریت در دانشگاه اسلامی*. ۲ (۶)، ۲۷۳-۲۹۶.

▪ قشقایی زاده، نصرالله، محمدی، بهزاد، مسعودیان، پریسا. (۱۳۹۲). ارائه الگوی نظری سلامت سازمانی دانشگاه بر مبنای آموزه‌های دین اسلام. *مدیریت در دانشگاه اسلامی*. ۲ (۵)، ۱۵۷-۱۷۳.

▪ کاویانی، صدیقه و نوروزی، رضاعلی. (۱۳۹۸). آسیب‌شناسی تربیت دینی در حیطه فردی از منظر نهج‌البلاغه. *فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی*. ۲۷ (۴۲)، ۵-۲۶.

▪ کلباسی، افسانه و نصر، احمدرضا. (۱۳۹۰). بررسی ضرورت ایجاد مراکز توسعه آموزش در دانشگاه‌های کشور. *نامه آموزش عالی*. ۴ (۱۳): ۹-۲۸.

▪ کلهر، منصوره و مهران، گلنار. (۱۳۹۶). تأثیر استراتژی نقشه مفهومی بر مهارت‌های تفکر انتقادی دانش‌آموزان. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*. ۱۳ (۴۴): ۱۵۳-۱۷۲.

▪ گلمکانی، ابراهیم؛ نبوی، سید حمید و احمدپور، شهریار. (۱۳۹۲). آسیب‌شناسی پژوهش‌های دانشگاهی: حلقه مفقوده علم تا تکنولوژی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی*. ۵ (۴): ۹۰۹-۹۰۵.

- متحدی، علی‌اکبر. (۱۳۹۹). ضرورت تحول در نظام آموزش عالی کشور جهت توسعه فناوری ملی و ارتباط با صنعت. *نشریه صنعت و دانشگاه*، ۹(۳): ۶۸-۷۶.
- محجوب، حسن؛ تنهایی، علیرضا؛ مالک پور، داریوش و احمدی، مهرداد. (۱۳۹۹). عوامل اثرگذار (فردی، سازمانی، آموزشی و فرا سازمانی) بر انتقال یادگیری به سازمان. *مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی*. ۱۰(۴۱): ۳۲۱-۳۵۴.
- مرزوقی، رحمت‌الله، جهانی، جعفر، شیخ‌الاسلامی، راضیه، دهقانی، یاسر. (۱۳۹۸). ساخت و اعتبار یابی مقیاس ارزشیابی تربیت دینی دوره دوم متوسطه بر مبنای نظریه تربیت دینی فضا‌مند بومی-جهانی. *فصلنامه علمی تربیت اسلامی*، ۱۴(۳۰): ۸۱-۱۰۴.
- نبی پور، ایرج. (۱۳۹۹). دانشگاه نسل پنجم: بر پایه مدل ماریچ پنج‌گانه کارایانیس و کمبل. *طب جنوب*. ۲۳(۲): ۱۹۴-۱۶۵.
- نصیری، نسرین (۱۳۹۲). *تربیت سیاسی در نهج‌البلاغه*. پایان‌نامه. کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- نظامی پور، قدیر و برزگر لداری، شیرزاد (۱۳۹۳). طراحی الگوی تدوین راهبرد امنیت ملی با رویکرد بومی مبتنی بر مدل‌های تجربی. *فصلنامه امنیت ملی*، ۳(۱۴): ۷۸-۵۲.
- یاری قلی، بهبود و ضرغامی، سعید. (۱۳۹۳). از نظریه عدالت جان رالز در نظام های آموزشی: رویکرد هرمنوتیک انتقادی. *نوآوری های آموزشی*. ۱۳(۲): ۱۲۳-۱۰۰.
- یزدخواستی، علی؛ بابایی فرد، اسداله و کیانی، اعظم. (۱۳۹۷). عوامل مؤثر بر تربیت دینی دانشجویان دانشگاه کاشان. *مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی*. ۳(۴): ۱۲۹-۱۵۲.
- یوسف‌زاده، محمدرضا و شاه‌مرادی، مرتضی. (۱۳۹۷). آموزه‌ها و دلالت‌های نهضت عاشورا برای تربیت سیاسی. *دو فصلنامه علمی پژوهشی تربیت اسلامی*، ۱۳(۲۷): ۲۷-۷.

ب- انگلیسی

- Ford, C., McNally, D., & Ford, K. (2017). Using Design-Based Research in Higher Education Innovation. *Online Learning*, 21(3), 50-67.
- Giroux, H. (2017). Critical Higher Education: Rethinking Higher

Education as a Democratic Public Sphere. *Encyclopedia of International Higher Education Systems and Institutions*, 1-3.

- Gutorov, V. (2015). Citizenship, National Identity and Political Education: Some Disputable Questions. *Studies of Transition States and Societies*. 7(1), 77-93.
- Henry, C., Ghani, N. A. M., Hamid, U. M. A., & Bakar, A. N. (2020). Factors Contributing towards Research Productivity in Higher Education. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9(1), 203-211.
- Li, Y. (2017). Dialogue—The Understanding Model of Modern Ideological and Political Education. *DEStech Transactions on Social Science, Education and Human Science*, (mess).
- Yu, W. L. (2013). Pedagogy of political education in Confucian Analects: a critical perspective. *Вестник Новосибирского государственного педагогического университета*, (6 (16)).